Aktuálně: "Solární daň platí dál," rozhodl dnes Ústavní soud

16. 05. 2012 | Julie Kalodová

Solární daň, kterou schválila vláda Petra Nečase, dál bude platit. Rozhodl o tom dnes dopoledne, tedy ve středu 16. května 2012, **Ústavní soud**. Nevyhověl tak skupině senátorů, která si stěžovala na zdanění, které mělo zabránit **růstu cen elektřiny**.

Komentáře Nazeleno.cz:
Solární daň a ceny elektřiny

- **Komentář: Solární daň platí. Snaha o udržení ceny elektřiny převážila zájem solárních investorů**
- **Komentář: Vydělá stát na solární dani?**
- **Zdanění solární elektřiny: Proud zdraží o 5,5 %**

Rozhodnutí Ústavního soudu znamená, že stát ušetří miliardy korun z rozpočtu tak, jak po schválení tohoto zdanění plánoval. Srážková daň na solární elektrárny činí 26 % ze zisku. Jen za loňský rok vybralo ministerstvo financí na této dani téměř šest miliard korun. Podobný výnos očekává i letos. Speciální odvod je ze zákona povinný u projektů **solárních elektráren** z let 2009 a 2010 nad 30 kW instalovaného výkonu. Podle **Aliance pro energetickou soběstačnost** důvody pro uvalení odvodu vycházely z domnělého strachu ze zdražení ceny elektřiny. To měly způsobit právě solární elektrárny, které v roce 2009 a 2010 zažily opravdový boom.

Stát je povinen elektřinu z obnovitelných zdrojů přednostně vykupovat za výhodnou cenu. Každý odběratel elektřiny pak v platbě za její odběr přispívá také na **obnovitelné zdroje**. Vzhledem k tomu, že počet solárních elektráren před čtyřmi lety rapidně narostl, bylo zřejmé, že několikanásobně naroste také příspěvek na obnovitelné zdroje, který se promítne do konečné ceny elektřiny.

František Smolka, prezident České fotovoltaické průmyslové asociace (CZEPHO), už před časem oznámil, že srážková daň znamená snížení výkupních cen, které měli mít investoři garantovány po dobu 20 let. Česká republika tak podle něj ztrácí kredit solidní země z důvodu nestability právního prostředí.

O tom, co rozhodnutí Ústavního soudu znamená, si můžete přečíst komentář Martina Archalouse.

Zdroj: http://www.nazeleno.cz/aktualne/solarni-dan-plati-dal-rozhodl-dnes-ustavni-soud.aspx

Komentář: Solární daň platí. Snaha o udržení nízkých cen elektřiny převážila zájmy solárních investorů

26% daň ze solární elektřiny není protiústavní. Ve středu tak rozhodl Ústavní soud. Soudci se přiklonili na stranu vlády, naopak argumenty provozovatelů elektráren je nepřesvědčily. Boj však nekončí.

17. 05. 2012 | Martin Archalous

Ve zkratce:

Ústavní soud argumentoval i složitou hospodářskou situací. Samozřejmě, ekonomické důvody nemohou omluvit zásah do ústavních práv a svobod. Ale podpora solární elektřiny žádná základní práva nechrání a je tak zcela na rozhodnutí Sněmovny, jestli ji považuje za potřebnou a užitečnou a v jaké výši ji bude vyplácet.

Více než rok ležel u Ústavního soudu návrh skupiny senátorů na zrušení takzvané **solární daně**, která snižuje státní příspěvek na podporu elektřiny ze slunečního záření. Ve středu 16. května 2012 konečně Ústavní soud vynesl rozhodnutí. Návrh byl zcela zamítnut, 26% srážková daň platí i do budoucna. Kromě toho dále platí zdanění bezplatně přidělených **emisních povolenek** a zrušení daňových prázdnin.

„Zájem na udržení nízkých cen elektřiny převážil nad zájmy solárních investorů."

Co se vlastně stalo?

Když Česká republika vstupovala do EU, zavázala se vyrábět nejméně 13 % elektřiny z obnovitelných zdrojů. K tomu měly pomoci **dotace výkupních cen elektřiny**. Náklady na tuto dotaci se měly rozložit na všechny spotřebitele. Cena elektřiny měla vzrůst maximálně o jednotky procent. Už tehdy v parlamentu zaznělo varování poslance Římana, že situace se může vymknout z ruky a náklady pro jednu rodinu mohou být až 3 200 Kč ročně. Tehdy však zůstal nevyslyšen. V roce 2008 klesla **cena solárních panelů** o 40 % a **garantované výkupní ceny** tak znamenaly nejen pokrytí nákladů, ale i vysoký a státem garantovaný zisk. V této chvíli byla ještě možná náprava, počátkem roku 2009 však padla vláda a v nastalém zmatku nebylo možné do konce roku změnit potřebný zákon (zda to bylo kvůli politickým turbulencím nebo pro různé lobbyistické tlaky, je dodnes předmětem sporů). V Česku začaly růst **velkokapacitní solární parky**. Instalovaný výkon stoupal, brzy dosáhl kapacity dvou Temelínů. Poplatek za OZE zdražil elektřinu o 10 % a hrozil další nárůst. To vše v době počínající hospodářské krize.

Nová vláda v roce 2010 už nemohla změnit smlouvy, které byly uzavřeny na 20 let, proto zavedla tři nepřímá opatření:

1. Zavedla 26 % a 28 % daň na výnosy ze solární elektřiny pro elektrárny uvedené do provozu v letech 2009 a 2010.
2. Zrušila pětileté „**daňové prázdniny**".
3. Uvalila darovací daň na zdarma přidělené **emisní povolenky**.

Skupina senátorů napadla v březnu loňského roku tyto změny jako protiústavní. Ve středu Ústavní soud konečně rozhodl a návrh v plném rozsahu zamítl. Jak se vypořádal s jednotlivými argumenty?

Argumenty navrhovatelů pro zrušení daně

1. Nerovnost

Daň byla uvalena pouze na **solární elektrárny** uvedené do provozu v letech 2009 a 2010. Nedotkla se ani starších elektráren, ani např. biomasy. Skupina senátorů toto označila za svévolnou a neopodstatněnou diskriminaci. Podle Ústavního soudu ani rovnost před zákonem nelze chápat absolutně. U práv základních nebo politických (právo na život, na

svobodu, volební právo…) je nerovnost vyloučena. U práv dalších (sociálních, hospodářských…) je určitá nerovnost možná, pokud se zakládá na objektivních a rozumných důvodech. Zavedení daně pouze pro některé elektrárny bylo odůvodněno razantním **poklesem nákladů** v daném období, což je z pohledu Ústavního soudu důvod dostatečný.

2. Zásah do oprávněných očekávání a právní jistoty

Investoři měli od státu garantovány jisté podmínky, se kterými počítali při své investici, při jejím financování (především při získávání úvěrů). A všichni přece víme, že pravidla se uprostřed hry nesmějí měnit. Co na to soud? Podle Ústavního soudu je nutné chránit **právní jistotu** a oprávněná očekávání. To ale neznamená, že zákony nelze měnit vůbec. Naopak, pokud se zásadně změní podmínky (např. výrazně klesne cena panelů), stát na to může adekvátně reagovat. Jinými slovy, žádný investor nemůže očekávat, že potom, co uskuteční svou investici, zůstanou všechny české zákony 20 let stejné. Ústavní soud se opřel o rozhodnutí soudů Německa, Rakouska, Španělska, USA a dalších, které došly ke stejnému závěru.

3. Rozpor s mezinárodním právem

Česká republika se v EU zavázala k **podpoře obnovitelných zdrojů**. Zdaněním je tento závazek porušen. Ani zde soud neshledal problém: Evropské směrnice o obnovitelných zdrojích připouštějí (a v některých situacích přímo požadují) přehodnocování podpory v nových podmínkách. **Obnovitelné zdroje** je třeba podporovat pouze tak, aby mohly konkurovat těm klasickým. Nesmějí je ale výrazně převýšit. Podle premiéra dokonce, pokud by vláda nezasáhla, mohl by ČR hrozit trest za nepřiměřenou podporu.

4. Zákon platí zpětně

Senátoři namítali, že zdanění je vlastně zpětnou změnou smlouvy. Stát před rokem něco slíbil, teď si to rozmyslel a zpětně předělal už existující smlouvy (a zamaskoval to jako daň, která ale na nikoho jiného nedopadne). Ústavní soud se s tímto argumentem neztotožnil. Protiústavní by bylo, kdyby daň zasáhla už vyplacené podpory (což se mimochodem stalo u stavebního spoření). Tady však zdaňujeme jen budoucí výplaty. Zákon tak dopadá na již existující smlouvy, ale nemá účinky do minulosti. To se děje běžně (prakticky každá změna zákona více či méně dopadá na už existující vztahy), a pokud je takový zásah přiměřený, nelze proti němu nic namítat.

5. Zásah do práva vlastnit majetek a práva svobodně podnikat

Dále navrhovatelé tvrdí, že stát zavedením daně porušil jejich **majetková práva** a fakticky zabránil podnikat v daném oboru. Ani s tím se Ústavní soud neztotožnil. Své rozhodnutí opřel o výpočty a analýzy **Energetického regulačního úřadu**, podle kterých v prvních letech podpory byla návratnost investice 15 let. Propad ceny panelů ji snížil na 8-9 let, zavedené změny ji vrátily na původní úroveň. Pokud stát nějakému podnikateli garantuje patnáctiletou **návratnost investice**, rozhodně to není zásah do svobody podnikat. Naopak, stále se jedná o velice příznivou podporu. Podle Ústavního soudu by snad bylo možné o zrušení daně uvažovat, pokud by se díky ní stala investice téměř nenávratnou. K tomu však zde nedošlo. Investoři sice čísla zpochybňovali a napadali výpočty ERÚ jako chybné, podle Ústavního soudu však pro tato tvrzení nepředložili dostatečné důkazy.

Zájem na udržení nízkých cen elektřiny převážil nad zájmy solárních investorů

Celkově lze rozhodnutí Ústavního soudu shrnout tak, že **veřejný zájem** na udržení nízkých cen elektřiny převážil nad zájmy solárních investorů. Ústavní soud argumentoval i složitou hospodářskou situací, ve které se Česká republika nachází. Samozřejmě,

ekonomické důvody nemohou nikdy omluvit zásah do ústavních práv a svobod. Ale podpora solární elektřiny žádná základní práva nechrání (na rozdíl třeba od důchodů nebo pomoci v hmotné nouzi) a je tak zcela na rozhodnutí Sněmovny, jestli ji považuje za potřebnou a užitečnou a v jaké výši ji bude vyplácet. A poslanci samozřejmě musí přihlédnout i k tomu, co si můžeme s naším rozpočtem dovolit.

Boj nekončí, šanci mají malovýrobci i cizinci

Ústavní soud si však nechal otevřená pomyslná zadní vrátka. Prohlásil sice, že **solární daň** jako celek není protiústavní, v jednotlivých případech by tomu tak ale být mohlo. Pokud by tedy investor (například malá česká firma nebo domácnost či jednotlivec bez silného finančního zázemí) u soudu prokázal, že daň pro něj má "rdousící efekt" (například **nemůže splácet úvěr**, zdanění ho přivedlo ke krachu), mohl by se svojí žalobou uspět a získat od státu náhradu. Asociace CZEPHO už ohlásila, že je připravena poskytnout těmto podnikatelům svou podporu.

Zahraniční solární investoři se proto mohou obrátit na **mezinárodní rozhodčí tribunály**. Nález Ústavního soudu platí pro české soudy, mezinárodní arbitři jím však vázáni nejsou a je možné, že budou mít jiný názor. Kdo tuto možnost využije, bude mít ale zhoršenou pozici. Přestože rozhodnutí českého Ústavního soudu není pro arbitry závazné, ignorovat jej mohou jen těžko. To byl ostatně jeden ze záměrů skupiny senátorů. Jak už při podání návrhu sdělila magazínu Nazeleno.cz senátorka Gajdůšková: „Je nutné, aby nezpochybnitelná právní autorita, kterou je Ústavní soud, řekla jasné stanovisko. Pokud je zákon v pořádku, pak se výrokem Ústavního soudu omezí možnost případných arbitráží.“ Zdá se, že alespoň částečně to zafungovalo. Někteří investoři už prohlásili, že se s daní smíří a tuto možnost nevyužijí.

Otevřenou otázkou zůstává další osud daně. Podle původních plánů měla platit jen 3 roky (2011-2013), už dnes ale někteří politici uvažují o dalším posunu. „Tyto úvahy jsou v přímém rozporu s dnešním nálezem, protože pak už by nebyla zachována 15-letá návratnost. Pokud by byl tedy **solární odvod** prodloužen i po roce 2013, měl by US v souladu s tímto svým rozhodnutím takovou změnu zrušit,“ říká právník Pavel Doucha z advokátní kanceláře Šikola a partneři, která zastupovala téměř sto investorů.

Majitelé elektráren protestují

Sdružení podnikatelů ve **fotovoltaice** soudní nález kritizuje: „Zpětný zásah do stability právního prostředí, narušení **garance návratnosti investic** a rovnosti před zákonem může vybudovat nebezpečný precedent, který pak bude moci některá příští vláda zneužít u jakéhokoliv podnikatelského sektoru,“ říká Pavel Šich, předseda Aliance pro energetickou soběstačnost. „Solární daň nás vede do energetického skanzenu,“ doplňuje Martin Sedlák. Podle Aliance zvolila ČR řešení v Evropě nevídané, ostatní státy postupují při změnách v dotacích mnohem rozvážněji. Stát také ignoruje další složky ceny energie (poplatky za distribuci, marže energetiků…), které jsou podle Aliance také nepřiměřeně vysoké. Česká fotovoltaická průmyslová asociace (CZEPHO) se kromě toho obává dopadu na pověst ČR v zahraničí. „Je otázka, jaký to bude mít na vnímání České republiky jako stabilního a transparentního podnikatelského prostředí.“

Zdroj: http://www.nazeleno.cz/energie/komentar-solarni-dan-plati-snaha-o-udrzeni-nizkych-cen-elektriny-prevazila-zajmy-solarnich-investoru.aspx